

„Azt kell meggondolnom...” avagy „menjünk együtt kóborolni...”

[2011. március]

Azt kell jól meggondolnom, mit írok le. Mert elmélkedni lehet, adott Isten megérzéseket jövőre s az elmúltak irányába is, bátorságot a kapcsolatok megteremtésére – például szövegek, történések, emberek között –, de ha le találok írni, és mégis úgy..., mit tehetek akkor?

Szabad-e tévedni?

A Törökországi levelekkel kapcsolatban egy ideje, s ennek már sok esztendeje, a nyugtalanság borzongatja az olvasás örömét. Másképpen szólva, kínzó kételkedésem mérgezi meg az olvasás otthonos békességét. Mikes Kelemen, az ember maradhat is akár az elmúltak széttéphetetlen fátylai mögött, a feltámadás titkaihoz még gondolatban sem közeledem. De a nyomtatott könyv! Annak könnyed tagoltsága. Életre utalásai, bátor elhajlása az élet praktikumától s aztán emberi hangja harmadfélszáz év előtti időkből, magyarsága egy törökföldi telepről! Nem hagy nyugodni.

Évekig kísértett a gondolat, hogy ilyen, ma frissen ható nyelven ott, akkor nem írhatott (nem beszélhetett) senki. A nyomtatás esztendeje (1794), a cenzori jóváhagyásé (1792) még hagyján, de a levelek keltezése – hol, mikor –: mint valami tényleges, módszeres, következetes időbe helyezés. A címzett s a feladó kiléte is fejtörést okoz, de ezzel már sokan foglalkoztak Toldy Ferenctől Thaly Kálmánig, Hopp Lajostól Tüskés Gáborig, Bene Sándorig. Honnan e nyelvi ökonómia és e közvetlenség-művészet? E finoman árnyalt színek, emlékezetes ízek?

Nyelvújítás előtti prózanyelv, de a korból ránk örökített deákosságok és ormótlanság, körülményeskedés nélkül, hatalmas humorral, imponáló tájékozottsággal és alig palástolt gyöngédséggel. Próbálgattam a lehetőségeket: ha nem Mikes Kelemen írta, ki írhatta és mikor? Főleg: miért? Kinek a stílusához hasonlít a Törökországi leveleké, ki ír így és hasonló kérdésekről?

Merthogy a felvilágosodás jellegzetes kérdései magyar szövegekben Mikes halála (1759) után, Bessenyei György és társai bécsi szorgoskodásától errefelé jelentkeznek inkább.

Van két esztendő, amelyből nincsenek „törökországi levelek”. Egyetlen a tartalmuk is, hol szoros tudósítás, hol olvasgatás, gazdaság- és kultúrpolitikai tanácsadás, hol csak időzés az érzelmek, a létezés mindenkori vizeinél. Mégis teljesség.

„Költeményeznek ... valamiről” – olvasom Decsy Sámuel Osmanográfiájában. Megrovóan szól azokról, akik nem megbízható forrásokból építik fel hitelesnek szánt írásaikat, felelőtlenül írnak.

A bécsi medikus írástudót, újságszerkesztőt valójában a tudományos hivatkozás és a tapasztalat tisztességes aránya foglalkoztatja: hogyan kell a tudást közvetíteni. Mint Mikes: hol a legnagyobb előítélettel, hol rokonszenvvel szól a törökökről: „Atyafi nemzetnek nevezem a' Magyarokat és törököket, mivel (...) mind ketten északi Asianak lakosai, mind ketten ugyan azon egy töröknek tsemetei voltak, mellynek egyik ága Európában, másik pedig napkeleti Ásiában telepedett meg, és egyik a napnyúgoti, másik pedig a' napkeleti nemzetségeknek szokását vette-bé.” Böven használja Cantemirnak a török birodalmat ismertető műve mellett Porter könyvét, az Observations sur le Gouvernement, les moeurs, les loix et la religion des Turcs címűt.

Decsy Sámuel maga a helyi nyelvi szokásokra is fogékony, nem zavarja, hogy a népnevek metaforikája nincs tekintettel az érintettek érzékenységére: az oszmánok szavait azonnal magyarítja is, hogy értsük: „Közönségesen minden más nemzeteknek tsúfos neveket attak, és azokat mindenkor eképpen nevezik p. o.” ... az albánusokat – dsrigierdsi – tődő evőknek, az anglusokat – tsjokadsi – posztó kalmároknak, a

„Melyek azok a trágár vagy bolond beszédek, melyekről mondja az apostol, hogy a keresztyének között ne is hallassék?” A válasz szerint a tisztátalanságról való könyvek, a szerelemről való versek és énekek, „de sőt még a kacagásra való szók is, a helytelen tréfák, a kétértelemre való szók és többek ilyenek”. Emlékeztet arra, hogy Szent Pál tiltja az ilyen beszélgetéseket, mert nem méltók a keresztyéni szentséghez és szemérmességhez, elvégre a keresztyének nem a nevetésben és mulatságban kell az időt elveszteni, hanem „a sírásban és suhajtásban kellene tölteni, hogy a halálhoz készülne, és ahhoz a mennyei dicsőséghez”.

Az egymásból kibontakozó tanítások elbizonytalanítják az eseményekre vadászó olvasót. A magyar nyelvű könyvekbe rögzített mulattató, mulatságos hang is gyakorta elcsöndesedik. Lám, a halott körüli teendők az eltávozott családtagjának szóló feljegyzéssé komolyodnak: „A porta megengedvén, hogy titkon a szegény urunk testét Constancinápolyban vihessük, egy nagy ládát csináltatván, a koporsót belézárattam, hajóra tettem, és egynehánymagammal 4-dik megindultam. 6-dik Constancinápolyban érkezvén, a ládát, akiben a koporsó volt, a jezsuitákhoz küldöttem. A koporsót kivévén belőle, felnyitották, hogy a testet meglássák.”

II. Rákóczi Ferenc fejedelmet a Szent Benoit rendház jezsuita templomába temették, az épületben a XVIII. század első évtizedeiben nyomda is működött. Francia tulajdonban volt, ma is francia iskola van benne. Mikes Kolozsvárt tanult a jezsuiták által fenntartott iskolában. Kolozsvárt, ahonnan a törökök híres és Rákóczi rodostói udvarában tolmácsként működő nyomdásza, Ibrahim Müteferrika származott. 1731-ben a politikai és katonai reformokról írt művét (Usul el-Hikem fi Nizâm el-Ümem – Bölcs gondolatok a népek rendszeréről) adta ki. Viszontlátjuk ezt a rendszert Decsy Osmanográfiájában magyarul több mint ötven esztendő múlva, azt pedig Bécsben, Pesten vagy Gyöngyösön Barcsay Ábrahám olvassa Orczy Lőrincel és Pászthory Sándorral „sub rosa”. De a csalmásokról való politizáláson, verses-leveles példálózáson, „Voltérre” való utalásokon túl nem sokra jutnak. Sokat remélnék a francia diplomáciának a magyarok iránti együttérzésétől. Mikes nevét nem említik.

Mikes neve a török hivatalos okiratokban is Mikes, ő nem változtat nevet. Nem kell eltúloznunk az identitás rendíthetlenségének eszméjét, de akkurátusan beszél mindenről, amit a csoportképzéshez ma fontosnak tartunk: beavatási és házassági, temetkezési szokásokról, munkáról, lakberendezésről, szabad időről, étkezési hagyományokról, ruhaviseletről... „Édes néném, eddig csak belsőképpen voltam magyar vagy székely, de már külsőképpen is, mert huszonkét esztendő múlván, ma tettem le a francia köntöst” – olvashatjuk a 114. levélben. Törökországban keltezi fejedelme halála után egy erdélyi bujdosó. Mi is a helyzet az öltözettel? Tudjuk, a törökök ló- vagy kaftán-ajándéka irodalmi művekben is nagy fordulatokat okozott. II. Rákóczi Ferencet a török iratokban magyar királyként, erdélyi királyként említik, még ha pusztai udvariaskodásból is. Micsoda öltözéket csináltattak a „királynak”! Eláll a lélegzet. A Drinápolyban tartózkodó Rákóczi magyar király számára Mehemed Emin bázargián-basi közvetítésével kaftán, csáksír, prémes ruha és aransujtásos köntös készítettett a Porta (költségeire 335 gurust, 12 parát és 1 ákcsert fordítottak) – tudjuk meg 1718. márc. 13-án, vagyis az „1130. évi Rebi-ül-ákhir hó 11-én”.

Mikes sátorban lakásra panaszkodik, a Szeráj levéltárában lelt Karácson Imre ezzel azonos tartalmú okmányokat: „Rákóczi erdélyi király számára a hadi szertárból hat darab sátor adására nézve a fermán kibocsátott s a sátor felügyelőhöz azoknak kiadatása végett eme másolat iratott. Kelt az 1130. évi Dsemázi-ül-ákhir hó 17-én vagyis 1718. máj 17-én.”

Micsoda lakosztályt rendeztek be a fejedelemnek Drinápolyban! Rákóczi konakjába-szerájába öt szobát képzelhetünk el a Mihál-Köprüszü mellett: a fogadószobába rendelt jászdikra aranszövetet, az ülőhelyekre londoni posztót rendeltek nagy hirtelen, mindezeket vörös béléssel látták el, a töltésbe gyapjút, a héjazathoz vásznat, az ülésekre rojtokat vásároltattak, az ajtókra függönyöket akasztottak. A második szobába szaloniki nemezsövet, egyszerű bársony jászdik, londoni posztó és vánkös került az ülőhelyekre, valahová szaloniki nemezsövet. A harmadik szobát háremnek rendezték be: sávös jászdik, az ülőhelyekre a gyapjú, héjazat vászon, londoni posztó ismét, díszítésül a rojt nem maradt el, a kis szoba is sávös jászdikos volt, az ötödik szobában a sávös jászdik a többi mint előbb, itt sincs rojt, aztán az említett szobákba gyékény és egyéb szükségletek kerültek: egyiptomi gyékény, vastag gyékény, viaszos vászon, mángál ellenző, mángál vagyis kandalló, szegek a viaszos vászonhoz és egyebek, pergamen, tisztítószerek...

A Leveleskönyvben megjelenített legmozgalmasabb törökföldi időszak az 1730 és 1739 közötti éveket öleli fel. Ekkoriban nő fel a helyzethez az egykori kolozsvári deák, lesz ura végrendeletben is megemlített híve és lesz a török-osztrák viszályok cselekvő résztvevője Rákóczi József oldalán, majd valóságos játékszer a török diplomácia kezében.

Királyfiként emlegetik a török levéltári források Rákóczi Józsefet. Vérdíj kitűzve a fejére: „Minek utánna a pártütő Rákóczi József, néhai atyjának Ferencznek nagyobbik fia, ugyan atyjának vétkes példájából, maga böcsületiről és miséigiről elfeletkezvén, melylyel hozzánk, természet szerint való urához, mint született jobbágy köteleztetnék, a török részre és hűségire attá volna magát, s onnan magának segítséget kért volna, aztat meg is nyerte, mivel a magyar királyságnak és koronának közönséges jova ellen magát felemelte s nyilván való ellenségévé tette, ártalmas tanácskozatokat, a törökkel indított és világos pártütést hintegetett, magát Erdély fejedelmének, Magyarország hercegeinek nyegedségből nevezvén, az atyjának 1703-ik esztendőben Szent-György havának 30-ik napján és ugyan 1715-ik esztendőben a 49-ik articulus szerint kiadatott vétkes sententiája által eltöröltetett titulusit magának tulajdonította és az Európában levő hatalmasságokkal eképpen közlötte, sőt az hazában pusztulására és örökös tartományainknak elfordítására, keresztényi nevezet alatt levő feles haddal felbúdult (így!) dühösséggel ellenünk fegyvert fogott és az ilyen vakmerő merészsége által az irtóztató pártütésnek vétkibe magát keverte és az hitetlenségnek büntetésében ejtette, írási, cselekedeti miatt, mint meggyőzetett fél utolsó büntetésit magának megnyerte, úgy-hogy akárki által szabadon megölettethessék és a ki ötöt megölné, annak érdemiért jutalma rendeltetnék. Azért azon királyi és császári hatalmassággal, a melylyel szoktunk élni, azon pártütő Rákóczi Józsefet mint ellenségünköt, az hitetlenségnek büntetésére méltónak ismerjük és annak jutalmát fejére itiljük és királyi s császári nevünk alatt igirjük is, hogy valaki azon Rákóczi Józseffel elevenen táborunkra, hadi vezéreinkhez, tiszteinkhez, vagy akárminemü tanács híveinkhez, várakban, városokban, kastélyokban vinné: az olyannak tízezer frt, a ki pedig halva, vagy fejét vinné elő; avagy magát hitelessé tenné abban, hogy öt megölte volna: hatezer frt mingyarást a kamarától kifizettetik számára. A felett igirjük arra is, magunkot, valakik megírt Rákóczi Jósét mellett eddig pártütőink lettek volna: azoknak is megengedünk, hogy ha hozzánk való jó szándékokból Rákóczi Jósét kezünkben adnák, megölnék, vagy más által megölettetnék."

Egy földönfutó fejedelemfi, olyan ember kíséretéből keltezte tehát havasalföldi leveleit Mikes, akinek vérdíj volt kitűzve a fejére. (Rákóczi József egyetlen leányának balladás élettörténetét a magyarok számára a Kőrösi Csoma Sándor kutatásai miatt ismerős francia tudós, Bernard Le Calloch nyomozta ki és tette közzé.) A fejedelemfira odafigyelt a Porta, fel is használták politikai játszmáikban. A Törökországi leveleket egybevetve magyarul is hozzáférhető török utasításokkal, látjuk, hogy ha végakarata az volt is, amiről a leveleskönyv szerzője beszél, a császári rendtartás szerint annak nem lehetett különutas végrehajtása: holttestét nem apja és nagyszülei mellé, a konstantinápolyi Saint Benoit templomba, hanem csak a török tábor közelében levő Csernavoda templomába temették, maradék ingóságait (sőt, örökölt rodostói ingatlanát) szigorúan defterbe írva át kellett adni a Porta hivatalos személyeinek: úgy is mondhatnók, a kincstárra szállt az örökség.

Még mindig nem tudjuk rekonstruálni az emigráns tábor hétköznapijait, bár látjuk, hogy nagyobb cipót kaptak, míg a fejedelem élt, janicsárok vigyáztak testi épségükre, és kezdetben még politikai tényezőnek is érezhették magukat. A kutatás azonosította a fejedelem könyvtárának egyes darabjait (például Troyes városi könyvtárában), rendre hozzáférhetővé teszi a korabeli diplomaták, kalandorok és hivatalnokok írásait. Tény, hogy mind az újságolvasásnak (Spactator) és írásnak (... hm, Törökországi levelek), mind pedig a rendszeres olvasásnak lett volna kereslete – vagy hát volt is a körülményekhez képest. A táborba késve és kerülővel érkező Bercsényi Miklós ungvári palotájában a császári lefoglalók lajtsromba vették egyebek mellett Gyöngyösi híres Kemény-eposzát, aztán a Murányi Vénust; bizonyára itt őrizték azt a magyar verseskönyvet is, amellyel Kőszeghy Pál tisztelgett Bercsényi gróf és második felesége, gróf Csáky Krisztina házasságkötése alkalmával (1695). Nem tudjuk, milyen versek szokása járta a táborban. A Törökországi levelek (és a misszilis levelek) versbetéte szép, kivételes – de inkább kérdés, nem általánosítható.

Iszapkúra. A Mikes 1727. aug. 20-án Rodostón kelt 84. levele szerint vizes vendégségben voltak, „az unadalom miatt elbetegesedett herceget (?) az apja fürdőre vitte, előbb a sárban meg kell feredni, aztán inni a vízből énnékem is bé kellett mennem a hertzeget”, „úgy jöttünk ki, mint az olyan állatok, kik makkot esznek, kel lenni valami hasznának, mivel a föld népe. Három vagy négy napi járó földről ide. Ót a sok aszszony, leány kik (bé) fel kendőzik sárral magokat (112a) és akik olyanok mint az íjesztők sároson, de nem másként. elég ahogy. ót meg lehet látni husz sárosit. és annyi sárosinét egyszer mind., abbol a fekete apotikából, avizre kel menni”. Sárosi lehetett maga Rákóczi Ferenc, lehetett ilyen nevű tisztje... A fürdésről mint erotikus képről a Leveleskönyv első olvasói közé tartozó bécsi magyar írókörnek is volt mondanivalója; Barcsay azt írja Orczy Lőrincnek a gyengélkedő II. Józsefről 1789. május elején Szőrényvárából:

Ha meg gyógyul szive, zászlót vesz kezébe,
'S Dunán viszi hadát Stámbul közepébe.
Én már nem vehetem hasznát e zsákmánynak,
Mikor ötszáz ágyast majd Kotzkára hánynak;
Tám Circalfiai Zélim vagy Tótnéval,
Feredhettem volna, ha nem Császárnéval.

Barcsay Altonából 1788. febr. 17-én még mindig a török veszedelemmel foglalkozik: „A török holdat már csak kirekesztik Európából. A circassiai szépek Bosphorus partyán nem feredeznek többé világánál: gyászos fátyol alatt Mahomet koporsójához mennek borulni és prophetájok hamvai mellett úgy fognak virraftani mint hajdon Silvia és Rea maradékai Vesta templomában.” (A cserkesznékre való utalást egyébként Decsy Sámuel Osmanográfiájában is felleljük.)

„egy igen ritka, magyarul írott Könyvet ajándékozott meg, mellyet ő Tekerdárból hozott ki s a'mint bizonyította, néhai Rákótzai Ferentznek Horvát nevezetű ősz szolgájától kapta, a'ki azt vallotta, hogy az említett Könyvet, Mikes Ádám, (hibásan Kelemen helyett) a' Rákótzai Társa írta volna” (Hadi és Más Nevezetes Történetek. 1789. nov. 27.). A Tekerdár-hoz fűzött magyarázatban többek között ez olvasható: „Ezt másképpen Rodostónak is hívják, és ezen a néven vagyon, az általunk meg-küldött kis Mappán is fel-téve... Itt lakott Rákótzai Ferentz, Hazájából lett ki-költözése után, s itt is hólt meg 1735, Apr. 8. napján.” Ezek szerint a Rákóczi-emigráció lakóhelyét feltüntető térképmelléklet is volt az újságba fűzve. „... ritkán olvastunk Magyar Könyvet nagyobb gyönyörűséggel” – olvasható a Hadi és más nevezetes történetek (Görög Demeter és Kerekes Sámuel szerkesztette) lapban 1794. márc. 25-i számában. A Bétsi Magyar Merkurius 1795-ös évfolyam mellett kapták kézbe az egykori olvasók a Bibliothékát, Pántzél Dániel volt ekkoriban a kiadó. Szerinte egyetlen a stílus: nem kell válogatás nélkül elfogadni a leveleskönyvben foglaltakat, firtatja a könyv felbukkanásának tisztázatlan körülményeit is: „az egész magyar közönség hálaadással tartozik ezen érdemes kiadó úrnak, (Kulcsár) hogy ezen többképpen közönségesítést érdemlett leveleket világra botsájtotta. Mikes Kelemen, ezen levelek írója, a mint a kiadó úr, előbeszédjében is említi, kamarása volt Rákóczi Ferencnek bujdosásában, s azután a Törökországban nyomorgó magyaroknak előljárója. Levelei rész szerént történetére nézve, melyek majd az egész hazát, majd némely familiákat különösen illetik, rész szerént kedves és barátságos írásk módjára és elmés nyájasságokra nézve kellemetesek és emlékezetesek: a levélírásban mindazonáltal követni való például nem igen szolgálhatnak válogatás nélkül. Természeti folyások a gondolatoknak ezen leveleknek leg főbb érdemök: de pallérozott és jó izlésű szólást senki bennök ne keressen. Vélekedésünket példákkal kellene erősíteni; ha minden lapon ki-ki számosan nem találná azokat. Például szolgálhat csakugyan a sokszori s utóbb megunattatni kellett trefája a káposztával, az oldalcsonttal, az öreg emberek kalendáriumával, a pola tetivel s több efféle gyengeségekkel, melyeket a tanító az ifjaknak kijegyezhet, s ezen leveleket igen

használhatókká teheti az oktatásban. Sajnálni kell a tudós magyarságnak, hogy az érd. Prof. Ur (értsd a kiadó, Kultsár István) egyszersemind azon utat és módot, mely által ezen levelekhez jutott, kijelenteni nem méltóztatott: talán hasonló, vagy még fontosabb írásokhoz juthatnánk még azon vagy hasonló módon s szükölködő literatúránkat több derék munkákkal gazdagíthatnánk" – olvasható a Figyelő 1881-beli évfolyamában.

Két évvel a Törökországi levelek megjelenése után, 1796 őszén, Pozsonyban, az országgyűlés megnyitásakor alkalmi ünnepséget rendeztek, amelyen Kultsár István Magyar Honi Képek című füzetecskéje szerint „a közbetsülésnek örvendő deáklegénynek, Csokonai Vitéz Mihálynak német nyelvből áttett 'chorusát' adták elő", és ugyanitt olvasható a tudósítás az ugyanakkor Pozsonyban megrendezett Mikes-ünnepségről is, amelyből azt érdemes kiemelni, hogy „Vítkovics kellemetes formában felolvasá a gyülekezet előtt Mikes LXVII. Levelét, mellyben Bertsényi halálát olly hivséggel elsirattya". Terveztek színjátékot is, de azt a direktor szétszéledt társulatára hivatkozva nem vállalta.

„Egy jó magyar papunk vagyon, nem régen érkezett, csiki bárány, azt gondolta szegény, hogy itt is úgy megbecsülik a reverendát és a csuklyát, valamint Csikban. Mondottuk egynehányszor neki, hogy tegye le a Szent Ferenc köntösét, de nem akarta" (mintha nemcsak róla, hanem kedvesen neki szólna a levélrészlet...). Kiről lehet szó? Kapcsolattartásra Ferenc-rendi lelkészek vállalkozhattak, talán éppen Fodor Patrik Jánosról beszél itt a levélíró, arról, aki Erdélyben mindenütt a család (Mikesek, Tormák) környékén szolgál Marosújvár, Gyula, Csicsókeresztúr, Csíksomlyó, Zágon állomásokon. De meg kell gondolnom, mielőtt állítom.

... És egyébként a vallásosság magyarra fordított könyveit írhatta természetesen a Törökországi levelek szerzője a szigorú elmélyültségre hajlamos fejedelem közelében, bár a papsággal kapcsolatos anekdoták, sőt szatirikus szövegrészek, amelyek iránt vonzódott, nehezen egyeztethetők az egyházat és annak tanait oly mértékben tisztelő ember viselkedésével.

A levelek a békességet hirdetik, de magának a Rákóczi vezette szabadságharcnak nem bukkan fel benne emléke. Annál érdekesebb, hogyan beszél az európai hadakozásokról vagy éppen arról, amelynek a közepében találják magukat, Konstantinápoly közelében. „1730 szeptember hó végén Konstantinápolyban a janicsárok fellázdáltak, minek folytán 1730 október elején III. Áhmed szultán lemondott a trónról s unokaöccse I. Mahmud lett a szultán" – olvassuk a Konstantinápolyban 1907 és 1911 között kutatásokat folytató, tragikusan korán elhunyt Karácson Imre okmánygyűjteményében. Patrona Halil janicsárlázadásának a hírét a Törökországi levelekben is felleljük. Két levél is tárgyalja: 91., 92. levél (október 5., nov. 25. – a „törbeccsalás napja"), tájékoztató szándék és évődés közt félúton. Vado mori. „Azonnal a csorbasi bémene a dívánházban, amelyben vala a vezér, a köntösit letévé, és csak a páncélingben maradván, Pátronát kezdé vagdalni, és akik véle valának, azok a Pátrona híveit, akik is magával együtt esszekoncolák. Hasonlóképpen a más két udvarban is a Pátrona híveit mind megölik, és mindenik udvarban nagy vérontás vala; a testeket szekerekre rakák, és a tengerben veték. Ez napon délig az egész rébelliseket kiirták, és csak ugyan ettől a naptól fogvást mondhatja Mahmud valóságos császárnak magát. Én is valóságos atyafia, szolgálja maradok kegyelmednek, édes néném" – olvashatjuk a 92. levél zárlatát. Elegáns rövidre fogás... Helyszíni tudósítás a magyarul olvasóknak. Pedig egy híres versszerző is odalett ebben a konstantinápolyi véres összetűzésben. Ez az Ahmed Nedim a fényűzésre fogékony „lále" korszak költője volt, amolyan kései Balassi: a felbőszült tömeg áldozata lett, akárcsak a III. Ahmed-mű által megénekelte (és alább Vas István magyar nyelvén szövegszerűen megjelenő) káprázatos szökő vizek, remekbe szabott paloták.

Bútól terhes szívem súlyát már magamban nem birom,
menjünk együtt Szádábádba, menjünk, ringó ciprusom!

Odalent a kikötő, hatevezős csónakon
menjünk együtt Szádábádba, menjünk, ringó ciprusom.

Menjünk együtt játszani, az idő majd eltelik,
új szökőkútból iszunk, Teznim vize felszökik,
nézzük, hogy a sárkány szája ontja élet-csöppjeit,
menjünk együtt Szádábádba, menjünk, ringó ciprusom.

Menjünk együtt kóborolni tó körül, fák alatt
nézzük meg a palotát, mennyi szép új árnyalat,
énekeljünk hangot váltva gázeleket, sárkikat,
menjünk együtt Szádábádba, menjünk, ringó ciprusom.

Béke vagy háború levélideje? „A győzedelmesek az egész táborot elnyerték, holott 50 ezer tábori sátor, igen sok puskapor, ágyú és apró golyóbis, 2000 teve, egynehány nyáj bialok és ökrök, és sok ezer mázsa kávé találtatott...” Valami ilyesmit is látunk, ha túl messze kalandozunk a levelek páratlan mesterséggel kialakított tévelykertjében (de, hogy melyik táborban található a levélíró?) ... Szól-e hozzám is, vagy marad a „groff P. E”?

De hát annyi idő... Minden megváltozott! „Édes néném, eleget elmélkedhetnék az ember az ilyen változásokon, de azt kell meggondolnom, hogy levelet írok, nem könyvet.”

Kategória: Mikes expressz

Denumire autor: Egyed Emese

Látó Szépirodalmi Folyóirat